

(behalve de bovenbedoelde ruim honderdveertig), reserve-onderofficieren en gewone dienstplichtigen opgelegd werd, zich in Amersfoort of Assen aan te melden waar beslist werd of men naar een krijgsgevangenenkamp moest verdwijnen dan wel op grond van zijn functie in het economisch leven (blijkend uit een blauwe *Ausweis*) in Nederland mocht blijven. Hele categorieën vielen buiten die wegvoering en bovendien werd, zoals wij in ons vorige deel uiteenzetten (in hoofdstuk 5, in de paragraaf 'Arbeidsinzet'), met die *Ausweise* op enorme schaal geknoeid terwijl ook velen zich niet aanmeldden maar onderdoken – uiteindelijk kwamen van de wellicht tweehonderdveertigduizend ex-militairen die onder de aanmeldingsplicht vielen, niet meer dan omstreeks elfduizend in Duitse krijgsgevangenenkampen terecht. Hen zullen wij aanduiden als 'de groep uit '43'. Die aanduiding is wat vaag, maar elke andere levert bezwaren op: de groep was van een gevarieerde samenstelling en haar leden werden in sterke mate verspreid.

Vier groepen dus: de kleine groep der generaals, de Colditz-groep, de Stanislaw/Neu-Brandenburg-groep en de groep uit '43. Bij elkaar telden zij ruim dertienduizend man en van die ruim dertienduizend zijn vermoedelijk (met betrekking tot de groep uit '43 die veruit de grootste was, ontbreekt een precieze opgave) drie- tot vierhonderd omgekomen, ruim honderd in een kamp voor de lagere beroepsmilitairen (Altengrabow), vele anderen als gevolg van de Geallieerde bombardementen op de Duitse steden en fabrieken. Er hebben van die ruim dertienduizend overigens velen, bij elkaar vermoedelijk wel meer dan tweeduizend, op grond van hun slechte gezondheidstoestand verlof gekregen, naar bezet Nederland terug te keren.

★

Al in ons vorige hoofdstuk maakten wij melding van de in '29 te Genève vastgestelde Conventie inzake de behandeling van krijgsgevangenen die niet alleen door Nederland maar ook door Duitsland aanvaard en geratificeerd was. Wij wezen er toen ook op dat de machthebbers van het Derde Rijk zich op verscheidene punten niet gehouden hebben aan die conventie die, in het algemeen, voorschreef dat krijgsgevangenen humanaan behandeld moesten worden: zij hebben de Russische krijgsgevangenen van de zomer van '41 af *en masse* laten sterven of doen uitroeien en zij hebben bovendien onder de z.g. *Aktion Kugel* van begin '44 af een groot aantal andere krijgsgevangenen wegens hun pogingen tot ontvluchting bij wijze van straf laten liquideren in het concentratiekamp Mauthausen. Niettemin heeft het zin, hier dieper op de bedoelde conventie in te gaan; zij heeft in verscheidene,